

Nr 233.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ökat statsbidrag till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn m. m.; given Stockholms slott den 11 mars 1919.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att

dels höja det ordinarie förslagsanslaget till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn från dess nuvarande belopp, 80,000 kronor, med 104,000 kronor till 184,000 kronor;

dels för beredande av ökat statsbidrag till ifrågavarande uppfostringsanstalter anvisa på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag å 104,000 kronor;

dels medgiva, att statsbidrag till omförmälda anstalter må från och med år 1919 utgå enligt följande ändrade grunder:

a) till styrelse för skyddshem utgår till bestridande av kostnaderna för varje på grund av lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn i skyddshemmet intaget barns vård ett årligt statsbidrag av 200 kronor för den tid, skyddslingen vårdas i skyddshemmet;

b) till barnavårdsnämnd utgår till betäckande av de för barns uppfostran i enskilt hem eller barnhem eller under anställning i arbete, tjänst eller yrke uppkomna kostnader, som på grund av nyssnämnda lags bestämmelser skola bestridas av barnavårdsnämnd, för den tid barnet på nämndens föranstaltande njuter sådan uppfostran, ett årligt statsbidrag av 80 kronor, om barnet vårdas i barnhem, och hälften av dessa kostnaders belopp, dock ej över 50 kronor, om barnet är anförtrott åt enskilt hem eller anställt i arbete, tjänst eller yrke;

dels ock medgiva, att från omförmälda förslagsanslag till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn må till arvode åt en hos skolöverstyrelsen anställd konsulent för skyddshemsverksamheten från och med den 1 juli 1919 tills vidare utgå ett belopp av högst 1,500 kronor för år räknat.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Värner Rydén.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1919.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Rydén anförde härefter:

Vid anmälan av de frågor, som tillhörde regleringen av riksstatens
åttonde huvudtitel för år 1920 hemställde jag, på sätt framgår av stats-
rådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 9 januari 1919, punkten 238,
att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avbidan på proposition an-
gående uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försum-
made barn, beräkna för ändamålet en ökning för år 1920 av det på ordi-
narie stat uppförda förslagsanslaget till nämnda uppfostringsanstalter å
80,000 kronor med 104,000 kronor. Denna min hemställan blev av Kungl.
Maj:t bifallen.

Likaledes hemställde jag vid anmälan av de medelsbehov, som under
åttonde huvudtiteln borde tillgodoses genom anslag å tilläggsstat för år

Uppfostrings-
anstalter för
vanartade och
i sedligt av-
seende för-
summade
barn.

1919 — såsom framgår av det till ärendet hörande statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden, punkten 54 — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avbidan på proposition angående uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn, beräkna för ändamålet på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag av 104,000 kronor. Jämval denna min hemställan blev av Kungl. Maj:t bifallen.

De frågor, om vilka sålunda framställning till riksdagen ställts i utsikt, anhåller jag nu att ånyo få anmäla för Kungl. Maj:t.

1902 års lagstiftning angående vanartade och i sedligt avseende försummade barn.

Uppslaget till nu gällande lagstiftning angående vanartade och i sedligt avseende försummade barn gavs i en utav motioner inom riksdagens båda kamrar föranledd skrivelse från riksdagen den 25 april 1896, däri riksdagen anhöll, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag om åtgärder för beredande av lämplig uppfostran dels åt minderåriga förbrytare, dels åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn.

Såsom väsentliga medel för utförande av det räddnings- och uppfostringsarbete, som här erfordrades, hänvisade riksdagen till inrättande av särskilda anstalter, av vilka de, som skulle hysa vanartade och i sedligt avseende försummade barn, borde anordnas och upprätthållas av landstingen och de städer, som ej i landsting deltog, med bidrag av staten och målsmännen, för deras hållande i verksamhet, medan hem för barn, som försummade skolgång, skulle inrättas av vederbörande skoldistrikt och av dem, med bidrag av målsmännen, underhållas; och uttalade riksdagen såsom allmän regel, att smärre uppfostringsanstalter ägde företräde framför större sådana.

Med anledning av denna riksdagens skrivelse beslöt Kungl. Maj:t att åt särskilda kommitterade anförtro utredningen av frågan. Den 26 oktober 1899 avgav kommittén betänkande och förslag angående vanartade och i sedligt avseende försummade barns behandling. Sedan i fråga om detta betänkande åtskilliga myndigheter blivit hörda, utarbetades inom ecklesiastikdepartementet förslag, som i proposition framlades för 1902 års riksdag och i huvudsak vunno riksdagens bifall.

Den 13 juni 1902 utfärdades lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn. Denna lag avser, såsom i dess 1 § anges, beredande av ändamålsenlig uppfostran åt barn under 15 år, vilka på grund av föräldrars eller målsmäns lastbarhet, vårdslöshet eller oförmåga att ägna barnen nödig tillsyn äro i sedligt avseende så försummade, att särskilda åtgärder anses vara erforderliga för att förekomma deras vanartande, eller äro så vanartade, att hemmets och skolans upp-

fostringsmedel befinnas otillräckliga för deras tillrättaförande. I varje skoldistrikt skall finnas en barnavårdsnämnd, vilken det åligger att i enlighet med lagens bestämmelser taga vård om här ifrågakvarande barn. Med hänsyn till graden och arten av barnets vanart eller sedliga försummelse eller omständigheter i övrigt tillkommer det barnavårdsnämnden att vidtaga ändamålsenliga åtgärder, bland annat föranstaltande om barnets intagning i skyddshem eller barnhem eller dess överlämnande till enskilt hem.

Ett *i sedligt avseende försummat barn*, som befinnes böra skiljas från hemmet, skall i främsta rummet sättas i annat enskilt hem. Finnes ej därtill tillgång, bör plats beredas barnet i barnhem. Visar barn, som sålunda överlämnats till enskilt hem eller barnhem, vanart av den beskaffenhet, att dess samvaro med andra barn måste anses innebära våda för dess sedliga utveckling, skall barnet intagas i skyddshem, vilket ock bör ske, där det eljest prövas vara av behovet påkallat.

Ett *vanartat barn*, som befinnes böra skiljas från hemmet, skall i främsta rummet intagas i skyddshem men må även av barnavårdsnämnd överlämnas till enskilt hem eller barnhem, så framt icke våda för andra barns sedliga utveckling kan befaras därigenom uppkomma, och under förbehåll att, därest barnet visar vanart, som anses innebära sådan våda, eller det eljest prövas behövt, barnet skall intagas i skyddshem.

Varken inrättande av barnhem eller skyddshem är obligatoriskt. Dock föreskrives, att för varje landstingsområde samt för varje stad, som ej deltager i landsting, bör finnas nödigt antal skyddshem. Hava sådana hem till erforderligt antal icke kommit till stånd på annan väg, böra landsting eller stadsfullmäktige låta sig angeläget vara att draga försorg om deras upprättande.

Antalet skyddshem utgör för närvarande 29, av vilka dock endast 17 äro av Kungl. Maj:t såsom skyddshem godkända. Av dessa 17 skyddshem äro 13 avsedda för gossar och 4 för flickor. Antalet elevplatser vid de av Kungl. Maj:t godkända skyddshemmen utgör 635.

Kostnaderna för barns uppfostran i *barnhem* drabba i första hand barnavårdsnämnd, som beslutit barnets skiljande från hemmet, med rätt för nämnden att till täckande av dessa kostnader åtnjuta ett årligt statsbidrag av 40 kronor, samt att för överskjutande kostnaden undfå ersättning till belopp av högst 100 kronor årligen i 5 år av det fattigvårds-samhälle, där barnet vistades, då dess skiljande från hemmet beslöts. Barnavårdsnämnd svarar likaledes i första hand för utgifterna för barns utackordering genom nämndens försorg i *enskilt hem*; av återstående kostnader betalar staten hälften, dock ej över 25 kronor, samt det fattigvårds-

samhälle, inom vilket barnet vistades, då dess skiljande från hemmet beslöts, intill 100 kronor under 5 år. Kostnaderna för barns uppfostran i *skyddshem* drabba i främsta rummet skyddshemmets styrelse, som till bestridande av samma kostnader äger åtnjuta årligt statsbidrag av 100 kronor för varje barn. Övrig kostnad gäldas av landsting eller stadsfullmäktige i stad, som ej deltagar i landsting. För de utgifter, landstinget eller stadsfullmäktige fått vidkännas, är barnavårdsnämnden skyldig lämna ersättning årligen i 5 år till belopp av 150 kronor eller ock det lägre belopp, som kan vara tillräckligt för hela den årliga kostnadens täckande.

I kungörelse den 13 juni 1902 äro följande bestämmelser givna angående statsbidrag till uppfostringsanstalter av ifrågavarande slag:

Till styrelse för skyddshem utgår till bestridande av kostnaderna för varje på grund av lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn i skyddshemmet intaget barns vard ett årligt statsbidrag av 100 kronor för den tid, skyddslingen vårdas i skyddshemmet.

Till barnavårdsnämnd utgår till betäckande av de för barns uppfostran i enskilt hem eller barnhem eller under anställning i arbete, tjänst eller yrke uppkomna kostnader, som på grund av nyssnämnda lags bestämmelser skola bestridas av barnavårdsnämnd, för den tid barnet på nämndens föranstaltande njuter sådan uppfostran, ett årligt statsbidrag av 40 kronor, om barnet vårdas i barnhem, och hälften av dessa kostnaders belopp, dock ej utöver 25 kronor, om barnet är anförtrött åt enskilt hem eller anställt i arbete, tjänst eller yrke.

För gäldande av statens bidrag till bestridande av angivna kostnader uppfördes av 1902 års riksdag på ordinarie stat under åttonde huvudtiteln ett förslagsanslag å 70,000 kronor med titel: Uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn.

Vid tillkomsten av 1902 års lag beräknades årskostnaden för barn, intaget i skyddshem, till 350 kronor, för barn, intaget i barnhem, till 180 kronor och för barn, överlämnat till enskilt hem, till 150 kronor. Enligt nämnda lag och ovanberörda kungörelse fördela sig, i anslutning till vad förut erinrats, nämnda kostnaders bestridande sålunda:

Bidrag från	kronor	Om barnet fostras i		
		skyddshem.	barnhem.	enskilt hem.
staten.....	100:—	40:—	högst 25:—	—
barnavårdsnämnd.....	» 150:—	140:—	125:—	—
landsting eller stadsfullmäktige.....	» 100:—	—	—	—
Summa kronor		350:—	180:—	150:—

Alltsedan ikraftträdandet av 1902 års lag har det från staten utgående årsbidraget för varje i skyddshem intaget barn utgått med 100 kronor,

oaktat årskostnaden per barn väsentligt stigit. Den ursprungliga proportionen med avseende å bestridande av kostnaderna för barn, intagna på skyddshem, har följaktligen förändrats till landstingens och stadsfullmäktiges nackdel. Då staten ej deltagit i bestridandet av kostnaderna för upprättandet av skyddshem, vilket helt tillkommer landsting eller stadsfullmäktige, och då underhållskostnaden väsentligt ökats år från år, ha flera landsting och städer av kostnadshänsyn dragit sig för att upprätta skyddshem. Följden härav har blivit, att antalet elevplatser på skyddshem icke ökats i den mån, behovet påkallat. Under de senaste åren, då ju antalet vanartade barn, som behövt fostran på skyddshem, stigit särdeles starkt, har det ock på grund av platsbrist visat sig alltmåra svårt att få ifrågavarande barn placerade i sådana hem.

Till 1918 års lagtima riksdag föreslog Kungl. Maj:t en höjning av förslagsanslaget till ifrågavarande uppfostringsanstalter från 70,000 till 80,000 kronor. Vid samma riksdag förelägo vidare två lika lydande motioner, väckta en inom vardera kammaren, däri särskilt med hänsyn till önskvärdheten av att i någon mån kunna nedbringa landstings och stadsfullmäktiges kostnader för underhåll av barn i skyddshem, förslag framlades angående förhöjt statsbidrag till dessa hem. I nämnda motioner framhålls bl. a. följande:

1918 års
lagtima
riksdag.

Statens bidrag till bestridande av kostnader för uppfostran åt vanartade barn intagna i s. k. skyddshem har från och med år 1903 utgått med 100 kronor om året för varje sådant barn. Om också detta belopp vid den tid det bestämdes kunde anses motsvara vad staten vid jämförelse med kommuner och landsting skäligen borde bidraga till ifrågavarande kostnader, så äro genom en oavlatligt fortgående stegring av utgifterna för skyddshemmens uppehållande förhållandena numera så förändrade, att en ökning även av statens bidrag till det synnerligen sambällsviktiga ändamålet måste anses fullt berättigad och oundgängligen behöflig, såvida eljest skyddshemmens verksamhet skall kunna uppehållas och nöjaktigt bedrivas.

Beträffande först den ursprungliga kostnadsberäkningen för underhållet i skyddshem och den då tilltänkta fördelningen av bidragen härtill från stat och kommun må följande meddelas.

I betänkande och förslag angående vanartade och i sedligt avseende försummade barns behandling, avgivet av därtill utsedda kommitterade den 26 oktober 1899, hade kommitterade, som icke ansett det tillhöra deras uppdrag att framlägga något direkt förslag angående fördelningen av kostnaden mellan kommunen, landstingsområdet och staten för vanartade barns underhåll i skyddshem, dock såsom sin åsikt framhållit, att kommunernas bidrag borde kunna inskränkas till 50 öre om dagen för varje barn eller 182 kronor 50 öre för år räknat. Vad som därutöver kunde erfordras, yttrade kommitterade, borde fyllas huvudsakligen av statsmedel men möjligen till någon del också av landstingen; och, tillade kommitterade, då de årliga kostnaderna för varje barn enligt vid skilda anstalter vunnen erfarenhet torde kunna anslås till

omkring 350 kronor, skulle statens bidrag till de i skyddshemmen intagna barnens underhåll uppgå till ungefär samma belopp som kommunernas; utan ett dylikt väsentligt understödjande från statens sida finnes endast föga förhoppning därom, att skyddshem till erforderligt antal skulle komma till stånd (se pag. 75 i ovannämnda betänkande).

Då kommitterades förslag var under behandling hos Kungl. Maj:t i och för proposition till 1902 års riksdag med förslag till lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn, hade ävenledes föredragande departementschefen, enligt vad av hans anförande till statsrådsprotokollet framgår, utgått från förutsättningen, att till omkostnaderna för barns vård i skyddshem, beräknade till 350 kronor om året för varje barn, skulle från barnets hemkommun utgå 150 kronor och återstoden lika fördelas mellan staten och vederbörande landsting eller stadsfullmäktige i de städer, som ej tillhöra landsting.

Mot Kungl. Maj:ts förslag i fråga om kostnadsfördelningen hade riksdagen icke funnit skäl till erinran, och den sålunda gjorda beräkningen ligger till grund för bestämmelserna i 23 § av lagen angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn den 13 juni 1902 samt i en samma dag utfärdad kungl. kungörelse angående statsbidrag till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn. Statsbidraget blev sålunda fixerat till 100 kronor per år och elev, med vilket belopp det alltsedan utgått (se riksdagens skrivelse år 1902 nr 59, pag. 23).

För landstingen åter, eller deras motsvarighet i de större städerna, som för sina skyddshem, där sådana upprättats, hava att ansvara för hela den kostnad, som erfordras utöver de sålunda bestämda kommun- och statsbidragen, hava skyddshemsutgifterna under de 19 år, som förflutit sedan förenämnda kostnadsberäkning av 350 kronor per år och elev gjordes, oavlätligt stigit och på många ställen flerdubblats av skäl, som knappast behöva närmare angivas. Till belysning härav meddela motionärerna en del uppgifter för åren 1914—1915 angående årskostnaden per elev vid 10 av Kungl. Maj:t godkända skyddshem.

Sedan dessa uppgifter för åren 1914—1915 avgåvos, hava utgifterna per år och elev genom kristidens inverkan än mer stegrats och nått en sådan höjd, att skyddshemmen enligt inkomna meddelanden hava att dragas med stora ekonomiska svårigheter och med berättigad förhoppning motse en avsevärd ökning av statens bidrag till verksamheten. Syftet i 1902 års lag att förmå landstingen att draga försorg för upprättandet av skyddshem för vanartade barn har också endast i ringa mån vunnits, enär sedan lagens tillkomst blott 12 sådana tillkommit utöver de 5 förutvarande.

Anstalterna äro överfyllda. Svårigheten för barnavårdsnämnderna att kunna anordna lämplig tillsyn och vård för de vanartade barnen har alltmer ökats, då, såsom känt är, brottsligheten bland barn och ungdom under senare åren starkt tilltagit, och klagomål över bristen på skyddshem framföres allmänt.

Det torde i detta sammanhang även kunna erinras därom, att 1914 års senare riksdag för beredande av ett ökat antal platser å arbetshem för sinnesslösa ansåg det vara välbefäktat att för detta ändamål höja statsbidraget till dessa anstalter med 100 kronor till 200 kronor per år och elev. Statens uppgift i fråga om skyddshemsbarnens vård och uppfostran till goda och samhällsnyttiga medlemmar lär väl ej kunna anses mindre viktig; och att samma höjning av statsbidraget för dem som för de förutnämnda snarast må kunna erhållas torde med avseende å det nu föreliggande trängande behovet få anses såsom en mycket måttlig begäran.

Beträffande förslagsanslaget under åttonde huvudtiteln till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn har Kungl. Maj:t år 1918 på anförda skäl föreslagit riksdagen att höja detsamma från dess nuvarande belopp, 70,000 kronor, till 80,000 kronor. Med en beräkning av 600 i skyddshem intagna elever eller det antal, som kan rymmas i de nuvarande anstalterna, och en ökning av statens bidrag med 100 kronor för var och en av dem, skulle förslagsanslaget sålunda behöva höjas med ytterligare 60,000 kronor eller till 140,000 kronor.

I anslutning härtill hemställdes i berörda motion, att riksdagen måtte *dels* medgiva sådan ändring i avseende å de för beviljande av understöd från förslagsanslaget till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn gällande grunder, att från och med år 1919 finge av nämnda förslagsanslag utgå till styrelse för skyddshem till bestridande av kostnaderna för varje på grund av lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn i skyddshemmet intaget barns vård ett årligt statsbidrag av 200 kronor för den tid, skyddslingen vårdades i skyddshemmet; *dels ock* besluta att höja det på ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn från dess dåvarande belopp, 70,000 kronor, till 140,000 kronor.

I anledning av Kungl. Maj:ts förslag om höjning av förevarande förslagsanslag ävensom nyss berörda motioner beslöt riksdagen *dels* höja förslagsanslaget till uppfostringsanstalter åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn från 70,000 kronor till 80,000 kronor, *dels ock* anhålla, det Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning i fråga om ändrade grunder för statsbidrag till ifrågavarande uppfostringsanstalter och där- efter för riksdagen framlägga det förslag i ämnet, som kunde finnas av omständigheterna föranlett.

I skrivelse den 22 juni 1818 nr 8 A, punkten 211, anförde riksdagen i ämnet följande:

Beträffande Kungl. Maj:s förslag har riksdagen, då av utredningen i ärendet framgår, att anslaget under en följd av år utvisat brist, intet haft att erinra.

Vidkommande motionärernas framställning om ett från nuvarande 100 kronor till 200 kronor förhöjt statsbidrag för varje i skyddshem intaget barn samt ökning av anslaget från dess nuvarande belopp, 70,000 kronor, till 140,000 kronor har riksdagen visserligen funnit den av motionärerna lämnade utredningen angående kostnaden för elevernas underhåll under tiden till och med år 1915 samt den därefter inträdda starka prisstegringen på alla förnödenheter giva vid handen, att ökade understöd torde böra beredas ifrågavarande anstalter, därest de skola kunna på ett tillfredsställande sätt bedriva och utveckla sin samhällsgagneliga verksamhet. Emellertid lär icke staten ensam böra vidkännas den ökning i understöden, som må vara erforderlig, utan synes det skäligt, att jämväl vederbörande hemkommuner få bära viss andel av den-

samma. Motionerna innehålla dock icke tillräckligt material för bedömning av frågan om vare sig beloppet av det totala understöd, som bör till anstalterna utgå, eller den lämpliga fördelningen av detta belopp mellan staten och kommunerna. Då riksdagen icke är i tillfälle att verkställa den i sådant avseende erforderliga utredningen, har riksdagen, som sålunda icke kan bifalla motionerna, ansett sig böra hos Kungl. Maj:t anhålla om dylik utredning samt framläggande för riksdagen av det förslag, vartill densamma kan föranleda.

Skulle efter en sådan utredning Kungl. Maj:t finna en höjning av statsbidragen vara av nöden, torde anslag därför kunna begäras redan å tilläggsstat för år 1919.

Särskilda
sakkunnigas
betänkande
och förslag.

I anledning av denna riksdagens skrivelse bemyndigades genom Kungl. Maj:ts beslut den 26 juli 1918 chefen för ecklesiastikdepartementet att för utredning inom departementet i fråga om ändrade grunder för statsbidrag till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn tillkalla högst 5 sakkunniga, och tillkallade departementschefen den 2 augusti 1918 såsom sakkunniga ledamöterna av riksdagens första kammare, biskopen O. Bergqvist och f. d. direktören C. F. M. Fant, ledamoten av riksdagens andra kammare, gruvarbetaren M. V. Holmström, inspektören vid Stockholms stads fattigvårdsnämnds utackorderingsbyrå, fröken Anna Lindhagen samt inspektören hos Malmö stads barnavårdsnämnd, folkskolläraren N. Silvén; åt biskop Bergqvist uppdrogs att som ordförande leda de sakkunnigas förhandlingar. Såsom sekreterare hos de sakkunniga har jämlikt uppdrag tjänstgjort direktören vid åkerbrukskolonien Hall D. Lund.

Den 19 november 1918 avgåvo de sakkunniga betänkande och förslag i ämnet. De sakkunniga yttra sig först rörande omfattningen av det dem lämnade uppdraget och anföra i detta hänseende:

Med avseende å omfattningen av de sakkunnigas uppdrag må framhållas, att detta visserligen kunnat giva anledning att ingå på en utredning ej blott om ändrade grunder för statsbidrag till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn utan även på frågan om nämnda anstalters organisation, då ju med frågan om statsbidrag nära sammanhänger frågor om uppfostringsanstalters anordnande, maximiantalet samtidigt vid skyddshem värdade barn, behovet av större antal skyddsanstalter m. m. Då emellertid, enligt vad de sakkunniga erfarit, fattigvårds- och stiftningskommittén jämlikt kungl. brev den 20 november 1908 erhållit uppdrag att till behandling upptaga frågan om revision av lagen angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn och därmed sammanhängande stadganden, ha de sakkunniga icke ansett sig böra ingå på frågor om hithörande anstalters organisation utan inskränkt sig till frågan om vårdavgifternas bestridande för uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn.

Fattigvårds- och stiftningskommittén torde med all sannolikhet i sammanhang med sin utredning även komma att framlägga förslag beträffande ändrade grunder för vårdavgifternas bestridande. Men då det, enligt vad kommitténs ordförande under hand meddelat, torde komma att dröja flera år, innan kommitténs förslag är färdigt

att föreläggas riksdagen, läser frågan om ändrade grunder för bidragens utgörande icke kunna anstå till dess.

Vidkommande de kategorier av barn och skyddsanstalter, för vilka de sakkunniga ansett ändring av grunderna för vårdavgifternas bestridande vara av behovet påkallad, må erinras, att i de ovannämnda motionerna till 1918 års lagtima riksdag hänsyn endast togs till skyddshemmen. Emellertid synes riksdagens skrivelse ifrågasätta en mera vidsträckt utredning, omfattande olika hem för vanartade och i sedligt avseende försummade barn, och avser icke endast en förändring ifråga om statsbidragens storlek utan jämväl ifråga om de kommunala bidragen. Icke minst i anledning därav, att antalet skyddshem för närvarande är alltför ringa i förhållande till behovet, varigenom ett ingalunda oväsentligt antal vanartade barn i stället för att intagas på skyddshem måst överlämnas till barnhem eller enskilt hem, torde det kunna anses förefinnas anledning att jämväl taga frågan om de allmänna bidragen till barnhemmen och till de enskilda hem, till vilka barn enligt 1902 års lag överlämnas, under övervägande.

I anledning av här berörda omständigheter hava de sakkunniga ansett sig vid sin utredning böra taga hänsyn till samtliga de i lagen den 13 juni 1902 omförmälda kategorier, nämligen:

1. barn, intagna i av Kungl. Maj:t godkända skyddshem,
2. barn, intagna i barnhem, samt
3. barn, överlämnade till enskilda hem.

De sakkunniga säga sig vidare vid övervägande av frågan om statsbidrag till av Kungl. Maj:t godkända skyddshem även hava upptagit spörsmålet, huruvida icke statsbidrag borde utgå till avlönande av de vid dessa anstalter anställda folk- och småskollärare samt folk- och småskollärarinnor på samma sätt som till lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor i allmänhet.

De barn, som intagas på skyddshem, skola enligt lagen 13 juni 1902 15 § 5 mom. »meddelas skolundervisning, som till omfånget ej må trängre begränsas än gällande folkskolestadga medgiver». Då sålunda dessa barn enligt lag skola meddelas samma undervisning som övriga barn, vilka sistnämnda ju undervisas av lärarpersonal, vars löner staten till större delen bestrider, synes det vara skäligt, att staten till avlöning åt de lärarkrafter, som handhava skolundervisningen vid skyddshemmen, lämna bidrag, motsvarande vad staten lämnar till övriga lärarkrafter i folk- och småskolor. Med hänsyn till önskvärdheten att erhålla så goda lärarkrafter som möjligt vid skyddshemmen, där lärarnas förmåga och personlighet äro av så särdeles stor betydelse och anspråken på deras tjänstgöring avsevärt större än vid vanliga skolor, torde en förändring i här förevarande avseende beträffande lärarkrafternas avlöning vara till gagn, då ju skyddshemsmyndigheterna bliva i tillfälle att, där så prövas lämpligt, utöver statsbidraget och minimilönen lämna lönetillägg av sådan storlek, att befattningarna ifråga bliva eftersträvansvärda. Den ifrågavarande förändringen torde även kunna anses vara önskvärd med hänsyn därtill, att skyddshemmens lärarkrafter på visst sätt erhålla en med övriga lärare mera likartad ställning. Med avseende å berättigande till tjänstårsberäkning för delaktighet i folkskollärarnas pensionsinrättning samt i folkskollärarnas änke- och pupillkassa eller i småskollärares m. fl. ålderdomsunderstöds-

anstalter äro skyddshemmens lärare och lärarinnor i de flesta fall för närvarande i likartad ställning som övriga lärare och lärarinnor, i det att 13 av de 17 av Kungl. Maj:t godkända skyddshemmen medgivits sådan rättighet.

Vid de av landstingen upprättade småskoleseminarierna utgå statsbidrag till bestridande av lärarpersonalens avlöning. I analogi härmed anse de sakkunniga, att dylikt bidrag även bör utgå till skyddshemmen under förutsättning, att vederbörande lärare ha full undervisningsskyldighet vid med skyddshem förenad skola och uppbära minst för lärare vid folk- och småskolor stadgad minimilön.

Enligt vad de sakkunniga inhämtat, utgör för närvarande antalet vid de av Kungl. Maj:t godkända skyddshem anställda

folkskollärare	16
folkskollärarynnor	9
småskollärare	1
småskollärarynnor	2

d. v. s. tillsammans 28, och äro dessa lärarkrafter fördelade på de olika skyddshemmen på följande sätt:

1. Folåsa, för Östergötlands län	1	folkskollärare
2. Höreda, för Jönköpings län	1	folkskollärarynna
3. Östra Spång, för Malmö stad	2	folkskollärare
	1	småskollärarynna
4. Sonestorp, för Hälsingborg m. fl. städer	2	folkskollärarynnor
5. Allarp, för Malmö stad	2	»
6. Mä-hult, för Hallands län	2	folkskollärare
7. Vrångsholmen, för Göteborgs stad	2	»
8. Kragenäs, för Göteborgs och Bohus län	1	folkskollärarynna
9. Älvåsen, för Värmlands län	1	folkskollärare
10. Margretelund, för Skaraborgs län	1	»
11. Åkerby, för Örebro län	2	»
12. Gullgruva, för Gävleborgs län	1	»
	1	folkskollärarynna
13. Boga, för Västernorrlands län	2	folkskollärare
14. Stöde, för Sundsvalls stad	1	folkskollärarynna
15. Johannisberg, för Norrbottens län	1	folkskollärare
16. Sjötorp, för hela riket	1	folkskollärarynna
	1	folkskollärare
	1	småskollärare
17. Hall, för hela riket	1	småskollärarynna

Statsbidrag till dessa lärarkrafters avlöning skulle, för den händelse bidraget komme att utgå efter samma grunder som till lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor, medföra ett väl behöfligt nedbringande av landstingens och stadsfullmäktiges kostnader för skyddshemmen. Enligt beräkning skulle sålunda vid ett skyddshem med endast en folkskollärare den minskade kostnaden utgöra omkring 60 kronor för år och barn.

De sakkunniga göra därefter en beräkning av årskostnaden per elev vid *skyddshem* och anföra härutinnan:

Landstings och stad-fullmäktiges kostnader för skyddshemmen bliva dock, även om statsbidrag till lärarkrafternas avlöning skulle komma att utgå, icke endast absolut utan även relativt betydligt högre än år 1902 beräknades. De sakkunniga, som företagit utredning ifråga om årskostnaden per elev under perioden 1913—1917 vid samtliga av Kungl. Maj:t godkända skyddshem, vilka för närvarande äro 17, hava funnit, att medelkostnaden per elev under nyssnämnda period utgör omkring 732 kronor och medelkostnaden per elev för år 1917 omkring 876 kronor. Enligt uppgifter, som inkommit angående kostnader för år 1918 vid olika skyddshem, synes medelkostnaden komma att ligga väsentligt högre. Det säger sig självt, att de kostnader, som landstingen och stadsfullmäktige i städer, vilka ej deltaga i landsting, få vidkännas för endast elevernas underhåll vid skyddshemmen, äro avsevärda, då statsbidraget och de kommunala vårdavgifterna tillsammans utgöra endast 250 kronor. Att märka är att i de årskostnadssummor, varmed de sakkunniga räknat, icke ingå kostnader för byggnaders underhåll, ej heller eventuellt hyra, arrendeavgifter m. m. Den av de sakkunniga beräknade årskostnaden omfattar nämligen utgifter för mathållning, beklädnad, sängkläder, tvätt, sjukvård, skolundervisning och religionsvård, tjänstinnehavares avlöning, eldning och lyse, renhållning, utrustning åt avgående elever m. m. Då nu medelkostnaden per elev vid de 17 av Kungl. Maj:t godkända skyddshemmen år 1917 utgjorde omkring 876 kronor, ha landstingen och de större städerna, som äga egna skyddshem, haft att bestrida minst 600 kronor av årskostnaden för varje skyddshemsbarn.¹⁾ Den proportion, som år 1902 låg till grund för fördelningen av kostnaderna på stat, landsting och kommun, har sålunda undergått en förskjutning av ansevärd dimension beträffande landstingens och de större städernas bidrag.

I anledning av berörda stegring av årskostnaden per elev vid skyddshemmen och med hänsyn till en mera rättvis fördelning av nämnda kostnad anse de sakkunniga en höjning av statsbidraget ofrånkomlig. Med avseende å höjningens storlek hava de sakkunniga efter överbäggande funnit, i likhet med vad i ovanberörda motion föreslagits, att denna åtminstone bör utgöra 100 kronor och att sålunda statsbidraget skulle från nuvarande 100 kronor per år och elev utgå med 200 kronor.

I överensstämmelse med riksdagens uttalanden hava de sakkunniga även till behandling upptagit frågan, huruvida ej även de enskilda kommunernas bidrag till skyddshemmen borde förändras.

Vidkommande ifrågavarande bidrag, som enligt 23 § i lagen angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn den 13 juni 1902 utgår med 150 kronor per år under en tid av högst 5 år för varje barn, anse de sakkunniga, på sätt

¹⁾ Till de för hela riket avsedda skyddsanstalterna, åkerbrukskolonien Hall för grovt vanartade gossar och Sjötorp för flickor, erlægga dock landstingen och större städer endast en vårdavgift av 200 kronor per barn och år. Dessa två anstalter erhålla i vårdavgift för varje skyddsling sammanlagt 450 kronor, medan årskostnaden per elev är väsentligt större.

riksdagen jämväl ifrågasatt, att en höjning av detta bidrag är av behovet påkallad med hänsyn till de omständigheter, som berörts i motiveringen för höjning av statsbidraget. Beträffande storleken av det kommunala bidraget äro de sakkunniga dock ej av den uppfattningen, att höjningen bör ske i fullt samma proportion som statsbidraget. Vårdavgiften ifråga skulle då bliva så stor, att fara måhända vore, det särskilt de små och mindre ekonomiskt bärkraftiga kommunerna skulle även i sådana fall, där barnets intagning på skyddshem vore den mest lämpliga åtgärden, avskräckas därifrån på grund av de höga kostnaderna. Även den omständigheten, att den genom lag anbefallda uppfostran åt de vanartade barnen är att anse som en statens angelägenhet i minst lika hög grad som de enskilda kommunernas, torde uppmärksammas, då det gäller att ange en proportionerlig fördelning av kostnaderna för nämnda fostran.

I betraktande av berörda omständigheter anse de sakkunniga, att den kommunala vårdavgiften bör höjas med 75 kronor eller från nuvarande 150 kronor till 225 kronor per år och barn.

En höjning ifråga om kommunernas bidrag förutsätter emellertid en ändring av 23 § 2 mom. i lagen angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn den 13 juni 1902.

I fråga om betydelsen för skyddshemmens verksamhet av statsbidragets och de kommunala bidragens höjande anföra de sakkunniga vidare:

De sakkunniga äro övertygade om att, därest de föreslagna statsbidragen till skyddshemmen såväl till elevernas underhåll som till avlöning åt vissa lärarkrafter ävensom det föreslagna kommunala bidraget skulle komma att utgå, torde den lättförklarliga obenägenheten hos landstingen att i tillräckligt stort antal upprätta skyddshem till en del vara övervunnen, sedan skyddshems-kostnaderna för landstingen något nedbringats. Det är nämligen av största behov påkallat, att åtgärder vidtagas för upprättande av flera skyddshem, enär, som förut framhållits, sedan länge stor platsbrist varit rådande vid skyddshemmen. Förhållandena i förevarande avseende äro för närvarande sådana, att barnavårdsnämnderna, som ju besluta om barns intagning på skyddshem, först efter månader, ja, år kunna se beslutet verkställas. Det synes i anledning härav vara ett ofrånkomligt krav att få nya skyddshem upprättade och att allt göres för att underlätta detta kravs förverkligande.

Vidkommande statsbidrag till barn intagna på barnhem enligt lagen angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn den 13 juni 1902, vilket bidrag enligt kungörelsen samma dag utgår med 40 kronor per år och elev, anse de sakkunniga, att en höjning jämväl av detta bidrag är av nöden.

Kostnader för barn i barnhem hade under senare år stigit i ungefär samma grad, som kostnaderna för barn i skyddshem. De sakkunniga hänvisa till en utlåtandet bifogad tabell, där sådana barnhem äro upptagna, vilka emottaga vanartade och i sedligt avseende försummade barn men icke äro av Kungl. Maj:t såsom skyddshem godkända. Man finner av tabellen, att medelkostnaden vid de 12 barnhem, för vilka års-kostnad kunnat angivas, växlar mellan 564 och 747 kronor. Tager man i betraktande,

att den ungefärliga kostnaden för barn, intaget i barnhem, år 1902 vid barnavårdslagens tillkomst beräknades till 180 kronor för år och elev, så torde detta vara ägnat att belysa den nämnda parallellen emellan kostnaderna för barn i skyddsbem och barn i barnhem.

I anledning av nyssnämnda kostnadsökning anse de sakkunniga storleken av det belopp, varmed statsbidraget till barn, intagna i barnhem, bör höjas, i proportion behöva vara samma som för barn intagna på skyddsbem. De sakkunniga anse det sålunda skäligt, att ifrågavarande statsbidrag höjes med 40 kronor, det vill säga från nuvarande 40 kronor till 80 kronor.

I fråga om det kommunala bidraget till barnhemmen ifrågasätta de sakkunniga icke någon ökning.

I betraktande därav, att här avsedda barnhem i regel äro upprättade endast för att emottaga barn från visst samhälle eller församling och sålunda ej för större områden med flera samhällen eller församlingar, torde skäl ej föreligga att jämväl föreslå en höjning av det i 1902 års lag fastställda kommunala bidraget om 100 kronor per år och elev, då ju med hänsyn till barnhemsselevernas rekrytering den ifrågavarande kommunen, som har eget barnhem, i regel själv får bestrida alla utgifter för hemmets samtliga barn och ej har bidrag från andra kommuner utan endast från staten.

I fråga om statens bidrag för vanartade och i sedligt avseende försummade barn, som av nämnderna i fråga överlämnats till *enskilt hem* enligt lagen den 13 juni 1902, anföra de sakkunniga följande:

De sakkunniga hava inhämtat ifråga om barnavårdsnämndernas kostnad för dessa barn, att nämnda kostnad avsevärt stigit under senare år på de flesta håll i landet, särskildt med avseende å sådana barn, som på grund av mera svårartad vanart måst utackorderas. På grund av platsbristen på skydds- och barnhem har också överlämnandet till enskilda hem av just sådana barn måst ske i avsevärt mycket större utsträckning än förr.

Som förut framhållits, beräknades år 1902 kostnaden för barn, överlämnat till enskilt hem, till 150 kronor. Som exempel på huru kostnaden för ifrågavarande barns vård stigit sedan 1902 må framhållas, att flera kommuner under år 1918 måst erlægga för varje barn och år 250—350 kronor och i vissa fall mera för utackorderade vanartade barn. Med avseende å kostnaderna för de endast sedligt försummade utackorderade barnen torde icke någon mera avsevärd ökning av utackorderingsavgiften kunna sägas ha skett, åtminstone att döma av vissa uppgifter, som inkommit till de sakkunniga från t. ex. Malmö stad, som under år 1917 hade 207 barn överlämnade till enskilda hem, och för vilka barn utackorderingsavgiften per år varierade mellan 60 och 250 kronor. Under år 1918 har en ökning av dessa avgifter dock måst ske, i de fall där framställning därom gjorts. Att en ökning i stort sett föreligger synes framgå av uppgifter från t. ex. Södertälje stad, som i december månad 1918 har 10 barn utackorderade, och för vilka erlägges en avgift varierande mellan 144 och 360 kronor per år, fördelade sålunda:

De sakkunniga övergå härefter till beräkning av erforderligt anslag för statsbidragens utgörande och anföra härutinnan:

Vid beräkning av erforderligt förslagsanslag för år 1919 för statsbidragens utgörande i enlighet med de av de sakkunniga föreslagna ändrade grunderna för nämnda bidrag till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn må först meddelas, att det av de sakkunniga förordade statsbidraget till lärares och lärarinnors vid skyddshemmen avlöning skulle, under förutsättning att bidraget komme att utgå efter enahanda grunder som till lärare och lärariunor vid folk- och småskolor, och vilket de sakkunniga för sin del anse skäligt, uppgå till omkring 52,000 kronor.

De sakkunniga hava varit tveksamma, huvuvida ifrågavarande statsbidrag till lärare och lärarinnor bör medtagas i förslagsanslaget till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn eller om det bör ingå i förslagsanslaget till lönetillskott åt lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor. De sakkunniga hava lämnat denna fråga öppen men i sina gjorda beräkningar dock medtagit även detta bidrag under förslagsanslaget ifråga.

Statsbidraget för vanartade eller i sedligt avseende försummade barn, som äro intagna på skyddshem, skulle, under förutsättning att antalet sådana barn vore ungefär detsamma år 1919 som år 1917 och att den föreslagna höjningen av nämnda bidrag komme att bifallas, uppgå till omkring 105,000 kronor. Under år 1918 hava dock 25 elevplatser vid skyddshem tillkommit utöver de förutvarande 610, och utgör för närvarande hela antalet 635. De 25 tillkomna platserna medföra en ökning av omkring 5,000 kronor, vadan statsbidraget till värdkostnader för barn, intagna på skyddshem, skulle komma att uppgå till omkring 110,000 kronor.

Statsbidraget till värdkostnader för barn, intagna på barnhem, skulle, under förutsättning att antalet sådana barn vore ungefär detsamma år 1919 som år 1917 och att den föreslagna höjningen av nämnda bidrag komme att bifallas, uppgå till omkring 29,000 kronor. Då antalet sådana barn dock ökats med omkring 20 sedan år 1917, så att hela antalet för närvarande är omkring 544, måste nyssnämnda belopp ökas med omkring 2,000 kronor, vadan statsbidraget ifråga skulle komma att uppgå till omkring 31,000 kronor.

Vad slutligen statsbidraget för barn, som genom barnavårdsnämnds försorg överlämnats till enskilda hem, vidkommer, är det de sakkunniga icke möjligt att mera exakt beräkna detta, enär, enligt vad av företagna undersökningar framgått, antalet sådana barn kan från ett år till ett annat förändras i ganska hög grad. Under förutsättning dock att antalet barn av ifrågavarande kategori under år 1919 skulle bli ungefär detsamma som år 1917 och att den av de sakkunniga föreslagna höjningen kommer att bifallas, skulle statsbidraget ifråga komma att uppgå till omkring 43,000 kronor.

Det sammanlagda beloppet av statsbidragen skulle sålunda komma att uppgå till 236,000 kronor.

Det nuvarande förslagsanslaget till uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn är i riksstaten, som förut framhållits, uppfört till 80,000 kronor. Med hänsyn därtill att de av de sakkunniga föreslagna höjda statsbidragen böra utgå redan under år 1919, bör alltså i tilläggsstat för år 1919 för ändamålet i fråga upptagas ett förslagsanslag av 156,000 kronor.

Skolöverstyrelsens utlåt.
d. 20/3 1919.

Sedan genom remiss skolöverstyrelsen fått sig anbefallt att avgiva utlåtande över de sakkunnigas förslag, har överstyrelsen i skrivelse den 28 januari 1919, som till ecklesiastikdepartementet inkom den 20 februari 1919, yttrat sig i frågan och därvid anfört huvudsakligen följande:

Förevarande utredning av tillkallade sakkunniga avser de åtgärder, som kunna befinnas erforderliga för att å-tadkomma en mera rättvis fördelning av de genom kris-tiden förhöjda kostnaderna för ifrågavarande uppfostringsverksamhet. Överstyrelsen vill emellertid i detta sammanhang erinra, att fattigvårdslagstiftningskommittén i skrivelse den 12 december 1918 framlagt förslag till sådan ändring av 14 § och 15 § mom. 3 i lagen den 13 juni 1902 angående uppfostran åt varartade och i sedligt avseende försummade barn, att skyldighet ålägges landstingen och de i lands-ting icke deltagande städerna att upprätta skyddshem med erforderligt antal platser samt att högsta antalet skyddslingar, som samtidigt må intagas i ett skyddshem bestämmas av Konungen, vilket förslag överstyrelsen, som genom remis den 19 december 1918 anbefallts att yttra sig i ärendet, ansett sig böra på det livligaste tillstyrka.

Vad nu närmast angår de ekonomiska förhållandena är det en självklar sak, att den oerhörda prisstegring, som fortgått under krigsåren, skall ha gjort sina verkningar gällande för de uppfostringsanstalter, som här äro i fråga, liksom fallet varit med alla andra offentliga och enskilda anstalter för olika ändamål. Den utredning de sakkun-niga lämnat bestyrker ytterligare detta förhållande. Så uppgick årskostnaden i medel-tal för elev vid de av Kungl. Maj:ts godkända skyddshemmen under år 1913 till kronor 641:31 men under år 1917 till kronor 876:80 och lärer för år 1918 hava ytterligare avsevärt stegrats. Kostnaderna för barn intagna i barnhem torde enligt vad de sak-kunniga meddela hava undergått en motsvarande stegring. Och jämväl för barn, som av barnavårdsnämnderna överlämnats till enskilda hem, hava kostnaderna avsevärt ökats. Jämföras de nuvarande kostnaderna med dem, som beräknades vid genomföran-det av 1902 års lagstiftning, visa sig än mer i ögonen fallande ökningar. För å skyddshem intaget barn beräknades då en årskostnad av 350 kronor, medan densamma såsom nyss nämnts för år 1917 uppgick till kronor 876:80; för i barnhem intaget barn beräknades år 1902 en årskostnad av 180 kronor, men för år 1917 uppgick samma kostnad, för så vitt de av de sakkunniga meddelade uppgifterna därom lämna upp-lysning, till omkring 800 kronor; beträffande i enskilt hem intaget barn, för vilket år 1902 beräknades en årskostnad av 150 kronor, finnas inga mera preciserade uppgifter att tillgå, men ökningen är även här betydlig.

Den högst väsentliga ökning av kostnaderna, som sålunda ägt rum, sedan be-loppen av de nu utgående statsbidragen bestämdes, har uppenbarligen medfört en stark förskjutning av den kostnadsfördelning, som då avsågs, till nackdel vad beträffar skydds-hem för landsting och städer, som ej i landsting deltaga, och för vederbörande kom-muner i vad avser barnhem och uppfostran i enskilda hem.

De förhållanden, varom nu erinrats och som av de sakkunniga närmare utveck-lats, innebära enligt överstyrelsens mening fullgiltiga skäl för en avsevärd höjning av de till här ifrågavarande uppfostringsverksamhet utgående statsbidragen. I likhet med de sakkunniga anser överstyrelsen ock, att man icke kan inskränka sig till att höja bidragen till skyddshemmen, även om de nuvarande olägenheterna framför allt gjort sig kännbara i fråga om dessa anstalter, utan att jämväl bidragen för de i barnhem

eller i enskilda hem intagna barnen behöva ökas. Utredningen visar, att prisstegringen allestädes gjort sig i hög grad gällande, och då, såsom nyss antytts, utrymme saknas å skyddshemmen, finnes ingen annan utväg att tillgripa än att i ökad utsträckning överlämna vanartade barn till barnhem eller enskilda hem. Men ställa sig härvid kostnaderna för kommunerna allt för höga, blir följden den, att man underlåter att bereda de vanartade den omvårdnad, som ej mindre för samhällets än för deras eget bästa är av nöden.

Vad så beträffar de förhöjningar av de till här ifrågavarande uppfostringsverksamhet utgående anslag, som av de sakkunniga föreslagits, skall överstyrelsen först yttra sig angående skyddshemmen.

De sakkunniga föreslå höjningar såväl av statsbidragen för de i skyddshem intagna barn som ock av de vårdavgifter, vederbörande barnavårdsnämnder hava att erlægga för sådana barn. I fråga om statsbidragen föreslås en fördubbling av nu utgående belopp av 100 kronor, alltså ett bidrag av 200 kronor för varje barn, och beträffande den barnavårdsnämnderna åvilande vårdavgiften föreslås en höjning från nuvarande maximibelopp 150 kronor med 75 kronor eller till 225 kronor. Skyddshemmens principaler, landsting eller städer, som ej i landsting deltaga, skulle alltså för varje barn erhålla ett bidrag av sammanlagt högst 425 kronor.

De sakkunniga hava emellertid också föreslagit, att till avlönande av de folk- och småskollärare, som äro anställda vid skyddshemmen, skulle, under närmare angivna villkor, utgå statsbidrag enligt samma grunder som till avlönande av lärare vid folk- och småskolor. I enlighet härmed skulle utgå för varje manlig folkskollärare 1,890 kronor, för varje kvinnlig folkskollärare 1,710 kronor, för varje manlig småskollärare 1,260 kronor och för varje kvinnlig småskollärare 1,080 kronor samt därjämte i varje fall belopp motsvarande det eller de ålderstillägg, till vilka vederbörande må vara berättigad. Med ledning av de utav de sakkunniga lämnade uppgifterna finner man, att de belopp, som sålunda skulle tillkomma skyddshemmen såsom bidrag till de vid dem nu anställda examinerade lärarkrafter, skulle, fränsett bidrag till ålderstillägg, bliva följande:

i 4 fall	kronor 1,710; —
» 4 »	» 1,890: —
» 2 »	» 3,420: —
» 1 »	» 3,600: —
» 4 »	» 3,780: —
» 1 » (Hall)	» 4,230: —
» 1 »	» 4,860: —

Under förutsättning att antalet elever i varje skyddshem i allmänhet skulle såsom sannolikt synes komma att bliva högst omkring 40, skulle sammanlagda beloppet av statsbidrag i övrigt för varje skyddshem uppgå till högst omkring 8,000 kronor för år. Beviljandet av statsbidrag till lärarnas avlöning skulle alltså i varje fall utgöra en jämförelsevis ganska avsevärd och i flera fall mycket betydande förhöjning i de av statsmedel utgående understöden.

Beträffande först de sakkunnigas förslag om statsbidrag till den vid skyddshemmen anställda examinerade lärarpersonalens avlöning kan däremot invändas, att då skyddshemmen i mycket olika utsträckning anställt dylik personal, förmänen i fråga skulle tillfalla dem synnerligen ojämnt och därför bliva mindre rättvis. Å andra sidan

synes uppenbart, att den anstalt, som sökt på ett bättre sätt sörja för sina elevers uppfostran och undervisning, är förtjänt av ett rikligare understöd. Man torde också ha anledning förvänta, att beviljandet av statsbidrag till lärarpersonalens avlöning skulle vara en sporre för anstalterna att i större utsträckning anställa examinerade lärare, något som helt visst skulle vara till gagn för deras verksamhet. Enligt överstyrelsens uppfattning tala alltså goda skäl för bifall till de sakkunnigas ifrågavarande förslag. Då emellertid föredragande departementschefen, vid anmälan i statsrådet den 9 januari 1919 av de sakkunnigas förslag för reserverande i riksstaten av erforderlig ökning av anslaget till här ifrågavarande anstalter, förklarar sig icke nu kunna biträda de sakkunnigas förslag i förevarande avseende, anser sig överstyrelsen icke för närvarande böra framställa något yrkande på bifall till de sakkunnigas ifrågavarande förslag.

Vad så angår de sakkunnigas förslag i fråga om höjning av de nu utgående statsbidragen, finner överstyrelsen uppenbart, att någon avprutning därav icke kan ifrågakomma, i all synnerhet icke därest de föreslagna bidragen till lärarpersonalens avlöning icke skulle komma att utgå. Jämväl den föreslagna höjningen av kommunernas vårdavgifter synes vara fullt motiverad av rådande ekonomiska förhållanden. Även om statens och kommunernas bidrag ökas på föreslaget sätt, skulle, sasom framgår av de upplysningar, som meddelas i utlåtandet, knappast hälften av landstingens omkostnader för skyddshemsvården därmed bliva betäckt. Den proportion mellan statens, landstingens och kommunernas bidrag till kostnadernas bestridande, som avsågs vid genomförandet av 1902 års lagstiftning, skulle alltså icke återställas genom de sakkunnigas förslag, utan landstingens andel i kostnaderna skulle fortfarande bliva jämförelsevis mycket högre än då asyftades. Att ifrågasätta en större ökning av bidrag än den de sakkunniga föreslagit torde emellertid med hänsyn till rådande ovissa förhållanden i fråga om penningvärdets framtida utveckling icke vara lämpligt. Överstyrelsen finner sig alltså böra förorda de sakkunnigas förslag i fråga om statsbidrag och vårdavgifter för i skyddshem intagna barn.

Överstyrelsen anser sig jämväl böra understödja vad de sakkunniga föreslagit beträffande höjning av statens bidrag för bestridande av kostnaderna för i barnhem intagna eller till enskilda hem överlämnade barn. Överstyrelsen vill emellertid framhålla, att enligt överstyrelsens mening även de belopp, som i berörda avseenden skulle utgå efter den av de sakkunniga föreslagna fördubblingen av de nuvarande bidragen, äro så pass låga, att de näppeligen kunna motsvara den stora betydelse det ur hela samhällets synpunkt måste anses hava, att de vanartade och sedligt försummade barnen i tid ombändertagas samt erhålla den för deras tillrättaförande bäst lämpade uppfostran och vård. Det torde därför i detta sammanhang böra ånyo betonas, att det föreliggande förslaget allenast är att betrakta sasom ett provisorium i avvaktan på den pågående mera omfattande utredningen av ifrågavarande spörsmål.

I detta sammanhang tillåter jag mig ävenledes anmäla en av folkskolöverstyrelsen i skrivelse den 31 augusti 1918 ingiven framställning angående bland annat beredande av medel till inspektion av uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn.

Folkskolöverstyrelsen erinrar till en början om det föreliggande behovet av en revision av lagstiftningen på ifrågavarande område samt om det uppdrag, som i detta avseende givits åt fattigvårdslagstiftningskommit-

Framställning från folkskolöverstyrelsen angående inspektion av uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn.

tén. Efter erinran vidare om det omförmälda sakkunniga anförtrodda utredningsarbetet säger sig överstyrelsen vid angivna förhållanden icke vara befogad att nu ingå på frågan i hela dess omfattning utan allenast vilja inskränka sig till spørsmålet om inspektion av de för uppfostran av vanartade barn avsedda anstalterna, de s. k. skyddshemmen.

Överstyrelsen erinrar först om den uppfattning rörande inspektion av ifrågavarande anstalter, som tillförene vid tillkomsten av hithörande lagstiftning gjorde sig gällande. Härom anför överstyrelsen följande:

Den kommitté, vars förslag utgjorde den väsentliga grundvalen för ifrågavarande lagstiftning, ansåg det vara av nöden, att skyddshemmen underkastades inspektion. Beträffande sättet för inspektionens verkställande kunde enligt kommitténs mening två system ifrågakomma. Antingen kunde inspektionen så ordnas, att samtliga anstalter i riket övervakades av en enda eller, om så skulle visa sig behöfligt, av ett par inspektörer, vilka skulle hava inspektionen av skyddshemmen till sin huvudsakliga uppgift, eller ock skulle inspektionen kunna uppdragas åt samma personer, som hade folkskolornas inspektion sig anförtrodd. Om ock det förstnämnda inspektionssystemet — fortsatte kommittén — kunde väntas medföra avsevärda fördelar därigenom, att inspektören eller inspektörerna komme att förvärva en mera omfattande erfarenhet i fråga om rätta ordnandet av skötseln av skyddshem, ansåg kommittén likväl, att då olikheter i folklyne och åskådningsätt inom olika landsdelar gjorde det önskvärt, att ledningen av de särskilda skyddshemmen i någon mån härefter avpassades, inspektionen också lämpligen borde uppdragas åt personer, som var på sin ort kunde antagas vara förtrogna med ortens egendomligheter och vid bedömandet av skyddshemmens verksamhet härtill taga tillbörlig hänsyn. Kommittén förutsätter därför, att inspektionen över skyddshemmen skulle, åtminstone till en början, uppdragas åt folkskolinspektörerna.

Då kommitténs förslag föredrogs inför Kungl. Majt i och för angivande av framställning i ämnet till riksdagen, anförde föredragande departementschefen, att han ej i allo kunnat biträda kommitténs uttalanden beträffande inspektionen av skyddshemmens verksamhet. De skäl, kommittén anfört för att åt särskilda inspektörer anförtro denna tillsyn, talade enligt departementschefens åsikt mot att, såsom kommittén ifrågasatt, till framtiden uppskjuta anställandet av sådana särskilda inspektörer. Utan tvivel bleve framgången av skyddshemmens verksamhet i högst väsentlig grad beroende på såväl organisationen som arbetsättet i dem. Då fastställandet av ett skyddshems reglemente blott kunde avse att betrygga, att anstalten vore i huvudsak ändamålsenligt inrättad, och man ej ville allt för strängt binda de olika skyddshemmen vid en viss form eller en viss metods detaljer, funnes i inspektionen en anordning, varigenom man kunde närmare följa anstaltens arbete och bedöma, om detta hölle vad reglementets grunddrag syntes lova. Genom inspektion kunde man ock lättast under hand påverka vederbörande till att ändra och förbättra, där sådant kunde anses vara av nöden. Men för att detta skulle bli förhållandet fordrades det, att inspektören vore en man med en mera omfattande erfarenhet i fråga om rätta ordnandet och skötseln av ett skyddshem. Naturligt vore, att en sådan erfarenhet i regel svårigen kunde förefinnas hos folkskolinspektörerna, vilkas verksamhet vore inskränkt till ett jämförelsevis ringa område. Då så vore, borde det av kommittén först omnämnda in-

spektionssystemet med en eller ett par inspektörer för hela riket, vilka till sin huvudsakliga uppgift skulle hava inspektion av skyddshemmen, vara att föredraga. Hos sådana kunde man förvänta erfarenhet och därmed auktoritet. Departementschefen omfattade alltså den mening, att folkskolinspektörerna ej borde användas för inspektion av skyddshemmen, utan att denna borde uppdragas åt en eller ett par särskilda inspektörer. Den närmare anordningen av inspektionen borde ankomma på Kungl. Maj:t och kostnaderna för densamma bestridas från det anslag till understöd åt uppfostringsanstalterna, departementschefen ansåg nödigt begära av riksdagen.

I fråga om sättet för anordnande av inspektionen utav skyddshemmen var emellertid riksdagen av annan åsikt än den, som utvecklats av departementschefen. Efter att hava redogjort för departementschefens uttalade mening i frågan och de viktigaste av de skäl, han anfört därför, framhöll riksdagen i sin skrivelse i ämnet, utan att helt och hållet vilja bestrida, att något fog kunde finnas för den av departementschefen framlagda åsikten, en annan synpunkt, som enligt riksdagens mening vägrade vida tyngre. Såsom redan av kommittén framhållits, rådde nämligen inom olika landsdelar så stora olikheter i folklynne och åskådningssätt, att det vore önskvärt, att organisationen av de särskilda skyddshemmen anpassades därefter. I följd härav borde också inspektionen uppdragas åt personer, som vore förtrogna med ortens egendomligheter och vid bedömandet av skyddshemmens verksamhet toge nödig hänsyn härtill. Härtill kunde även läggas, att folkskolinspektörerna ägde en särskild kvalifikation genom den kännedom om det personliga materialet för skyddshemmens arbete, de ägde från sin erfarenhet i folkskolan. Av dessa skäl ansåg riksdagen, att för den inspektion vare sig av barnhem eller av skyddshem, Kungl. Maj:t kunde komma att förordna, företrädesvis borde användas folkskolinspektörerna.

I överensstämmelse med riksdagens sålunda uttalade mening föreskrevs i kungörelsen den 13 juni 1902 angående statsbidrag till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn, att såväl skyddshem som barnhem skall vara underkastat inspektion av den av Kungl. Maj:t förordnade folkskolinspektör. inom vars inspektionsområde hemmet är beläget, och genom cirkulär den 31 oktober 1902 till befallningshavandena i samtliga län meddelades närmare bestämmelser rörande inspektionens uppgift, omfattning och anordnande samt beträffande ersättning därför. I gällande instruktion för folkskolinspektörer den 15 december 1914 lämnas uti § 6 hänvisning till nyssnämnda föreskrifter.

Överstyrelsen yttrar sig vidare om den sålunda anordnade, nu förhandenvarande inspektionen och de brister, som enligt överstyrelsens mening vidlåda densamma.

Att den inspektion av här ifrågavarande uppfostringsanstalter, som sålunda blev ordnad, i många hänseenden varit gagnelig och bidragit att främja anstalternas utveckling lär icke vara tveklaktigt. Erfarenheten från den gångna tiden torde dock hava otvetydigt ådagalagt, att densamma icke kan i allo tillgodose behovet av tillsyn och ledning beträffande sagda anstalter.

Atskilliga av de folkskolinspektörer, inom vilkas inspektionsområden skyddshem äro belägna, hava givit uttryck åt de svårigheter, de funnit skyldigheten att öva inspektion över dessa anstalter medföra. Utan närmare förtrogenhet med de särskilda och svårösta uppgifter arbetet inom ett skyddshem har att kämpa med ha de ej sällan känt det vanskligt att kunna bedöma, om anstalternas verksamhet letts i rätt rikt-

ning och om förhållandena där varit i allo tillfredsställande. Då i allmänhet blott ett skyddshem finnes inom samma inspektionsområde, ha vederbörande inspektörer saknat tillfälle till jämförelse och överblick och därför icke heller varit i tillfälle att lämna erforderliga råd och anvisningar.

Överstyrelsen redogör vidare för de önskemål, som framkommit angående anställande av en särskild inspektör för nu ifrågavarande anstalter.

De synpunkter, som sålunda framförts av åtskilliga bland dem, som haft inspektionsuppdraget sig anförtrott, hava med ökad styrka gjorts gällande från anstalternas sida. Så uttalades vid svenska fattigvårdsförbundets första allmänna barnavårdsmöte år 1911 det önskemålet, att en effektiv inspektion från statens sida borde anordnas på föreliggande område. Samma önskemål framfördes på den år 1914 av nämnda förbund och föreningen för skyddshemsarbete anordnade kongress. Och i den resolution i fråga om skyddshemsverksamheten, som antogs på den år 1918 av centralförbundet för socialt arbete anordnade konferensen för ungdomsvård, innehålles en punkt av följande lydelse: »För skyddsuppfostringsverksamheten tillsättes en särskild inspektör under folkskolöverstyrelsen med ställning tillsvidare likartad med inspektörens för blind- och dövstumundervisningen».

Såväl offentligt som enskilt har vid upprepade tillfällen från anstaltshåll uttalats såsom ett allmänt omfattat önskemål, att en särskild inspektör tillsattes såsom närmaste målsman för ifrågavarande gren av uppfostringsarbetet i vårt land.

I fråga om anställande av en särskild inspektör för detta verksamhetsområde yttrar sig överstyrelsen vidare på följande sätt:

Vad som brister i den nuvarande anordningen är tydligtvis icke i första hand att folkskolinspektörernas inspektion skulle sakna tillräcklig effektivitet ur kostnadsynpunkt.

Däremot har med styrka framhållits den brist på enhetlighet, som vidlåder den nuvarande anordningen. Tydligt är, att uppfattningen om huru skyddshemsverksamheten lämpligen bör bedrivas kan vara växlande bland de folkskolinspektörer, som skola hava inseende däröver. De råd och anvisningar, som lämnas, kunna därför lättligen bliva gauska olikartade, kanske stundom rent av motstridande, och vad som på ett håll möter gillande och uppmuntran kan på ett annat betecknas såsom mindre lämpligt.

Redan detta förhållande måste, särskilt då det gäller en verksamhet av så krävande och ömtålig beskaffenhet som skyddshemsarbetet, betecknas såsom mindre tillfredsställande.

Härtill kommer en synpunkt, som måste tillmätas stor vikt. I de uttalanden, som gjorts från skyddshemmens sida, har särskilt framhållits, hurusom man inom de särskilda anstalterna kände sig allt för isolerad och i saknad av förbindelse med övriga anstalter. De erfarenheter, som gjordes på ett håll, kunde i saknad av lämpligt förmedlande organ ej i önskvärd utsträckning tillgodogöras för arbetet på andra håll, och skyddshemsarbetet i landet kunde därför ej nå den planmässiga utveckling, som vore önskvärd.

Tydligt är, att nu berörda behov, vars förhandenvaro alltid visat sig särskilt framträdande vid uppfostringsanstalter med en specialiserad uppgift, icke kan tillgodoses genom de nuvarande inspektörerna, som i detta avseende äro ungefärligen lika isole-

rade som de anstalter, mellan vilka förbindelsen borde uppehållas. Det torde dock ej kunna betvivlas, att åstadkommandet av dylik förbindelse mellan skyddshemmen är av synnerlig vikt för dessas framgångsrika verksamhet och sunda utveckling.

Enligt överstyrelsens mening skulle det föreliggande behovet av mera enhetlig och planmässig ledning av skyddshemsverksamheten samt av lämplig förbindelse mellan de särskilda skyddshemmen bäst kunna tillgodas på det sätt, som anvisats i förutberörda resolution vid den år 1918 hållna konferensen för ungdomsvård, nämligen att en särskild inspektör eller, såsom han måhända lämpligare borde benämnas, konsulent anställdes hos överstyrelsen för att med avseende på skyddshemsarbetet utöva liknande verksamhet, som tillkommer de redan befintliga inspektörerna för blindundervisningen, dövstumundervisningen och sinnesslöundervisningen beträffande nämnda grenar av abnormundervisningen. Den erfarenhet, som vunnits beträffande fackinspektionens betydelse på dessa områden, talar avgjort för önskvärdheten av att den fackliga tillsynen av skyddshemsverksamheten ordnas på liknande sätt.

En konsulent för skyddshemsverksamheten skulle, förutom den ledande och rådgivande verksamhet i förhållande till anstalterna, som skulle vara hans egentliga åliggande, få en betydelsefull uppgift i att gå myndigheter och enskilda tillhanda med upplysningar och råd rörande värden av vanartade och sedligt försummade barn samt att i olika avseenden företräda och söka befrämja ifrågakvarande för samhället betydelsefulla uppfostringsarbete.

Då den uppgift, som skulle tillkomma en hos överstyrelsen anställd konsulent för ifrågakvarande verksamhet, i främsta rummet bör avse själva uppfostringsarbetet vid anstalterna samt detta arbetes organisatoriska förutsättningar, torde det icke vara lämpligt att till honom överflytta den ekonomiska kontroll över skyddshemmen, som förändrades av de till dem utgående statsbidragen. En centralisering av den ekonomiska kontrollen torde så mycket mindre vara motiverad, som fördelningen av statsbidrag till skyddshemmen ej sker genom central myndighet utan genom vederbörande länsstyrelser. Det synes därför lämpligast att låta den ekonomiska uppsikten över anstalterna samt granskningen av rekvisitioner av statsbidrag alltjämt ombesörjas av folkskolinspektörerna, vilka ju i övrigt hava att i stor utsträckning utöva sådan uppsikt och granskning. Givetvis böra, därest nu föreslagna anordning kommer till stånd, genom vederbörliga instruktioner gränser uppdragas mellan å ena sidan folkskolinspektörernas och å den andra konsulentens befogenhet med avseende på tillsynen över skyddshemmen.

Beträffande ersättning åt den av överstyrelsen sålunda föreslagna konsulenten heter det vidare:

Vad beträffar det arvode, som borde tillkomma konsulenten, torde man åtminstone till en början kunna stanna vid samma belopp, som utgår exempelvis till inspektören för sinnesslöanstalterna eller 1500 kronor, varjämte konsulenten givetvis bör åtnjuta resekostnads- och traktamentersättning i likhet med andra hos överstyrelsen anställda inspektörer och konsulenter. Arvodet torde, i överensstämmelse med vad som i motsvarande avseende gäller beträffande inspektören för dövstumskolorna och inspektören för sinnesslöanstalterna, böra utgå från förslagsanslaget till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn.

Då det synes önskvärt, att den föreslagna konsulenten kunde träda i verksamhet så snart som möjligt, torde arvodet böra begäras att utgå tills vidare från och med år

1919, varigenom möjlighet skulle beredas att redan under en del av sistnämnda år, exempelvis från och med den 1 juli, anställa en konsulent för meranämnda ändamål.

Överstyrelsen slutar sin framställning med en hemställan om förslag till riksdagen att medgiva, att från anslaget till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn må till arvode åt en hos skolöverstyrelsen anställd konsulent för skyddshemsverksamheten från och med år 1919 tills vidare utgå ett årligt belopp av högst 1,500 kronor.

Att ökat understöd från statens sida bör beredas här ifrågavarande uppfostringsanstalter är en uppfattning, som kan grundas på goda skäl och åt vilken riksdagen i sin förut åberopade skrivelse jämväl givit uttryck. Jag anser mig följaktligen icke böra nu ytterligare uppehålla mig härvid. Vad som närmast föranledde riksdagen att anhålla om den utredning, som nu föreligger, var önskvärdheten att erhålla en beräkning av det erforderliga totala understödsbeloppet för år och barn och den lämpliga fördelningen av detta belopp mellan staten, landsting och vederbörande kommun. De sakkunniga hava nu i detta syfte framlagt ett förslag, som synes mig kunna i väsentliga delar godtagas.

Departement-
schefen.

I likhet med de sakkunniga anser jag den nu föreliggande frågan om ökning av statsbidraget icke böra förknippas med spörsmålen om vare sig i övrigt ändrade grunder för statsbidrags utgående till dessa anstalter eller själva anstalternas organisation och förhållanden i övrigt. Sistnämnda frågor komma nämligen, såsom ock erinrats, att i sinom tid upptagas till närmare skärskådande av fattigvårdslagstiftningskommittén. Vad som nu föreslås innebär enligt min mening av berörda spörsmål helt oberoende åtgärder, vilka på intet vis kunna anses föregripa den utredning, nämnda kommitté fått sig anförtrodd.

Beträffande statsbidrag till skyddshemmen hava de sakkunniga ifrågasatt, huruvida icke sådant bidrag borde utgå till avlönande av de vid dessa anstalter anställda folk- och småskollärare på samma sätt som till lärare vid folkskolor och småskolor i allmänhet. För detta ändamål har beräknats ett belopp av omkring 52,000 kronor. Redan vid ärendets anmälan den 9 januari 1919 förklarade jag mig icke nu kunna biträda detta förslag. Jag vidhåller denna min uppfattning. Som examinerade lärare i mycket olika utsträckning äro anställda vid ifrågavarande anstalter, skulle en förmån av denna art falla i hög grad ojämnt och ställa sig mindre rättvis. Frågan om statsbidrag till lärarpersonalens avlöning är emellertid av den art, att den i sinom tid torde få upptagas till förnyat övervägande.

I fråga om skyddshemmen skulle enligt de sakkunnigas förslag statsbidraget ökas från 100 kronor till 200 kronor för år och elev. I enlighet med riksdagens uttalade önskan hava de sakkunniga ävenledes prövat, i vad mån hemkommunernas bidrag till vårdavgifter för å skyddshem intagna barn borde höjas, och i detta avseende föreslagit en ökning från 150 kronor till 225 kronor för år och barn. Jag finner de nu föreslagna beloppen lämpligt avvägda och vill för egen del förorda desamma. En ändring av kommunbidraget förutsätter en ändring i 23 § 2 mom. av lagen den 13 juni 1902 angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn, och har jag för avsikt att senare i dag hemställa om avlåtande av särskild proposition härom till riksdagen. Bliva sålunda de å landstingen vilande kostnaderna för skyddshemmen nedbringade, må man kunna hysa grundad förhoppning om att effektiva åtgärder snart skola vidtagas för avhjälpande av de svårigheter, som för närvarande förefinnas att bereda plats å skyddshem för de vanartade barn, som behöva och böra intagas i dylikt hem. Enkannerligen torde dessa åtgärder böra bestå i inrättandet av nya skyddshem.

Beträffande statsbidraget till barnhem föreslå de sakkunniga en höjning från 40 kronor till 80 kronor för år och barn. Någon ökning av det kommunala bidraget ifrågasätta de sakkunniga i detta fall icke; jag finner de härför angivna skälen vägande och ansluter mig följaktligen till de sakkunnigas förslag jämväl i denna del.

Likaså hava de sakkunniga föreslagit, att statsbidraget till sådana barn, som överlämnas till enskilda hem, må höjas i samma proportion som ovan angivna statsbidrag, d. v. s. med 100 procent eller alltså från högst 25 kronor till högst 50 kronor för år och barn. Ej heller detta förslag har givit anledning till erinran från min sida.

De av de sakkunniga gjorda kostnadsberäkningarna anser jag mig böra godtaga. För ändamålet skulle följaktligen erfordras en höjning av det nuvarande förslagsanslaget till ifrågavarande uppfostringsanstalter med 104,000 kronor eller från 80,000 kronor till 184,000 kronor. I sin förut återgivna skrivelse framhöll riksdagen, att, därest Kungl. Maj:t skulle efter verkställd utredning finna en höjning av statsbidraget vara av nöden, anslag därför torde kunna begäras redan å tilläggsstat för år 1919. I detta hänseende skulle alltså erfordras ett belopp av 104,000 kronor, vilket torde såsom förslagsanslag utgå på tilläggsstat för sistnämnda år.

Vad så angår det av folkskolöverstyrelsen framlagda förslaget angående ändrad anordning av inspektionen över ifrågavarande anstalter finner jag goda skäl vara anförda för vad överstyrelsen i detta hänseende för-

ordat. Det må sedermera ankomma på Kungl. Maj:t att genom särskilda instruktionsbestämmelser uppdraga gränserna mellan den befogenhet, som bör tillkomma folkskolinspektör och ifrågavarande fackinspektör eller konsulent i avseende å tillsynen över skyddshemmen. Beträffande det föreslagna arvodet och sättet för dess utgående har jag intet att erinra mot överstyrelsens förslag. Någon ökning av förslagsanslaget för detta ändamål, utöver vad jag i det föregående tillstyrkt, synes mig icke vara erforderlig.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksagen att

dels höja det ordinarie förslagsanslaget till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn från dess nuvarande belopp, 80,000 kronor, med 104,000 kronor till 184,000 kronor;

dels för beredande av ökat statsbidrag till ifrågavarande uppfostringsanstalter anvisa på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag å 104,000 kronor;

dels medgiva, att statsbidrag till omförmälda anstalter må från och med år 1919 utgå enligt följande ändrade grunder:

a) till styrelse för skyddshem utgår till bestridande av kostnaderna för varje på grund av lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn i skyddshemmet intaget barns vård ett årligt statsbidrag av 200 kronor för den tid, skyddslingen vårdas i skyddshemmet;

b) till barnavårdsnämnd utgår till betäckande av de för barns uppfostran i enskilt hem eller barnhem eller under anställning i arbete, tjänst eller yrke uppkomna kostnader, som på grund av nyssnämnda lags bestämmelser skola bestridas av barnavårdsnämnd, för den tid barnet på nämndens föranstaltande njuter sådan uppfostran, ett årligt statsbidrag av 80 kronor, om barnet vårdas i barnhem, och hälften av dessa kostnaders belopp, dock ej över 50 kronor, om barnet är anförtrott åt enskilt hem eller anställt i arbete, tjänst eller yrke;

dels ock medgiva, att från omförmälda förslagsanslag till uppfostringsanstalter för vanartade och i sed-

ligt avseende försummade barn må till arvode åt en hos skolöverstyrelsen anställd konsulent för skyddshemsverksamheten från och med den 1 juli 1919 tills vidare utgå ett belopp av högst 1,500 kronor för år räknat.

Till denna av statsrådets övriga medlemmar biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hemming Gadd.
